

Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2016–2020

I. Úvod

Muzea jsou důležitým zdrojem zprostředkování duchovních hodnot, vzdělanosti a hrají klíčovou roli při vytváření a kultivaci občanské společnosti. Napomáhají vytvářet sounáležitost s obcemi a mohou výrazně ovlivnit vědomí o kulturní identitě kraje, včetně podpory cestovního ruchu.

Jejich činnost se řídí zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, v platném znění. Tímto zákonem se řídí i galerie, které jsou uvedeny jako muzea specializovaná na sbírky výtvarného umění. Předkládaná „Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2016 – 2020“ (dále jen „Koncepce“) navazuje na Státní koncepci rozvoje muzejnictví v letech 2015–2020 a vychází z „Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje v letech 2010–2015“. Respektuje dlouhodobý strategický rozvoj Pardubického kraje i platnou legislativu.

Stručná charakteristika muzejnictví v Pardubickém kraji

Pardubický kraj (Pk) je zřizovatelem čtyř muzeí a jedné galerie. Třicetdevět muzeí je zřizováno obcemi a jedno muzeum je zřizováno státem (Ministerstvem kultury - MK). Muzea či jejich pobočky provozuje také Národní památkový ústav (NPÚ) a dále 2 desítky dalších muzejních institucí má jiné provozovatele (fyzické osoby, společnosti). V oblasti výtvarného umění působí v kraji čtrnáct galerií a výstavních sálů zřizovaných obcemi (včetně galerií provozovaných společně s muzeem) a další subjekty prezentující výtvarné umění (zřizované např. univerzitou, soukromými osobami atd.). Většina těchto subjektů má zapsány své sbírkové předměty v centrální evidenci sbírek (CES) v souladu s muzejním zákonem. Dále jsou na území kraje, většinou soukromými subjekty, provozovány expozice zaměřené na prezentaci kulturněhistorického dědictví – tyto lze vzhledem k naplnění alespoň některých aspektů a předpokladů muzejní činnosti rovněž považovat za součást muzejní sítě. Seznam muzejních institucí v Pardubickém kraji k datu 15. 5. 2016 je uveden v příloze č. 1.

Struktura muzejnictví v Pardubickém kraji

Muzejní síť je v Pk tvořena několika typy subjektů. Ty mají rozdílné zřizovatele a zároveň rozdílnou úlohu v celém systému.

a) Muzea a galerie zřizovaná Pk - sbírky mají zapsány v CES:

- Východočeské muzeum v Pardubicích – muzeum s působností pro celý kraj, má úlohu hlavního garanta metodické a odborné práce v Pk.
- Regionální muzea – pro každý okres kraje je zřizováno jedno regionální muzeum:
okres Pardubice – Východočeské muzeum v Pardubicích,
okres Chrudim – Regionální muzeum v Chrudimi,
okres Ústí nad Orlicí – Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě,
okres Svitavy – Regionální muzeum v Litomyšli.
- Východočeská galerie v Pardubicích – muzeum výtvarného umění a galerie s celokrajskou působností, má úlohu hlavního garanta metodické a odborné práce v oblasti výtvarného a vizuálního umění v Pk.

b) Muzea zřizovaná obcemi

- shromažďují a prezentují doklady lidské činnosti v místě svého působení a nejbližším okolí; většinou mají sbírky zapsány v CES.

c) Muzea zřizovaná státem

- se specializují na konkrétní obor lidské činnosti. Jedná se o Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi. Soubor lidových staveb Vysočina a Hipologické muzeum ve Slatiňanech jsou součástí Národního památkového ústavu.

d) Ostatní subjekty prezentující historické a kulturní dědictví (dále jen „prezentující subjekty“)

- se zpravidla soustředí a specializují na konkrétní obor lidské činnosti; vyvíjejí sbírkotvornou činnost, ve většině případů nemají sbírky zapsány v CES.

Pro srovnání uvádíme počet sbírkových předmětů zapsaných v CES u institucí zřizovaných Pk (447 919 čísel), institucí zřizovaných jinými samosprávnými celky (301 302 čísel) a ostatními subjekty (321 čísel).

V Pardubickém kraji v roce 2015 navštívilo výstavy, expozice a kulturně výchovné akce v muzeích 405 855 osob.

Východiska koncepce

Při stanovení koncepčních záměrů se, stejně jako v předchozí koncepci, vychází z předpokladu, že Pk je odpovědný nejen za rozvoj muzeí která zřizuje, ale nese spoluodpovědnost i za všechny sbírkotvorné instituce bez ohledu na zřizovatele v celém kraji. Z toho vychází jeden ze záměrů Koncepce - podpora kraje při rozvoji ostatních muzeí. Realizace Koncepce zároveň předpokládá součinnost ostatních zřizovatelů muzeí, zvláště obcí.

Na samém počátku je nutno definovat, co se od muzeí a muzejnictví v Pk očekává.

1) Úkolem muzeí je shromažďování a trvalé uchování historického dědictví a hmotných dokladů lidské i přírodní činnosti na území Pk. To v dnešním pojetí konkrétně vyžaduje jasnou definici pravidel tvorby sbírky každého muzea, elektronickou evidenci a dokumentaci sbírek, řádné ošetření a uložení sbírkových předmětů podle nejnovějších muzejních a vědeckých poznatků a veřejnou digitální prezentaci sbírkových předmětů. Zároveň je nutné prezentovat sbírkový fond veřejnosti.

2) Muzea by měla vytvářet přitažlivé a atraktivní expozice podtrhující výjimečnost místa a regionu. Tato skutečnost logicky povede k ukotvení muzeí jako přirozeného kulturního, společenského, vzdělávacího a vědeckého centra v daném místě.

3) Muzejní práce uvedená v předchozích bodech by měla být řádně prezentována a marketingově zužitkována tak, aby bylo muzejnictví jako celek pozitivně vnímáno širokou veřejností a zároveň definovalo Pardubický kraj jako atraktivní destinaci domácího i zahraničního turistického ruchu.

II. Hlavní cíle koncepce muzejnictví v Pardubickém kraji

1. Zpracování koncepcí rozvoje, profilace muzeí

U muzeí zřizovaných krajem a obcemi bude prioritním úkolem zpracování koncepcí rozvoje jednotlivých muzeí nebo podle potřeby jejich aktualizace. Ve všech případech by mělo dojít k jejich projednání s vedením zřizovatele, nejlépe s Radou územně samosprávného celku.

Koncepce by měly být zpracovány jako střednědobé, asi na 5 let. Měly by obsahovat záměry muzea v oblasti prezentační činnosti, perspektivu personálního obsazení, závazný program sbírkotvorné činnosti, provedení důkladné revize spravované sbírky či její části, včetně zpracování záměru vyřazení nepotřebných sbírkových fondů. Zároveň by měla být prováděna řádná evidence a digitalizace sbírek. Prioritním úkolem muzeí je všestranná dokumentace města a nejbližšího regionu. Zároveň se nabízí možnost, aby si každé muzeum v rámci koncepce vymezilo jasnou profilaci sbírkového fondu (vedle své sbírkotvorné činnosti vlastivědného zaměření) – tedy stanovení oboru, na který své aktivity zaměří a kterým se bude od ostatních muzeí výrazně lišit, včetně strategie působení na veřejnost.

Východočeské muzeum zpracuje jednotnou osnovu koncepce rozvoje jako metodiku pro krajská a městská muzea a zjednodušenou osnovu pro ostatní subjekty a nabídne metodickou pomoc při zpracování koncepcí. Dále provede aktualizaci vlastní koncepce rozvoje.

2. Evidence, digitalizace a prezentace sbírek

Elektronická evidence

V oblasti elektronické evidence sbírek došlo od listopadu roku 2015 k zásadnímu posunu. Pardubický kraj za podpory EU zakoupil pro příspěvkové organizace Pk jednotný evidenční systém Museion, vytvořený společností MUSOFT s.r.o. Systém nabízí komplexní řešení pro evidenci sbírkových předmětů (evidenci chronologickou i systematickou, konzervátorsko-restaurátorský modul), jejich management, manipulaci, publikaci a správu multimédií prostřednictvím moderní třívrstvé architektury typu klient – server. Uživatel edituje data pomocí klienta běžícího ve standardním internetovém prohlížeči. Má možnost přistupovat k systému z jakékoli platformy a nemusí se starat o správu dat, instalaci programu aj., které zajišťuje dodavatel produktu a oddělení informatiky Pardubického kraje.

V následujícím období bude usilováno o odstranění problémů vzniklých při migraci dat ze zdrojových databází jednotlivých muzeí a zároveň bude ve spolupráci s dodavatelem evidenčního systému usilováno o vytvoření příznivého uživatelského rozhraní. Vedle toho bude kladen důraz na dokončení převodu sbírkové evidence do elektronické podoby (tj. přepsání starých evidenčních karet do systému Museion). Pro bezproblémovou práci s evidenčním systémem však bude nezbytné v co nejkratším časovém horizontu zajistit takové technické podmínky, které zaručí optimální chod programu v rámci jednotlivých institucí (dostupnost internetového připojení v depozitářích, dostatečná rychlost internetového připojení apod.). Termíny plnění těchto úkolů budou uvedeny v koncepcích rozvoje jednotlivých muzeí.

Muzea a galerie zřizovaná obcemi nebo dalšími subjekty.

S přihlédnutím ke stavu evidence jednotlivých institucí je nutné, aby si každé muzeum stanovilo priority. Pozornost by měla být věnována zejména dodržování hlavních zásad sbírkové evidence a převodu sbírkové evidence do elektronické podoby s možností využití nabídky participovat na novém sbírkovém evidenčním systému Museion. V případě potřeby mohou jednotlivé instituce využít metodické pomoci ze strany VČM nebo ostatních RM, případně využít dotace Pk.

Digitalizace

Digitalizací (zpravidla obrazovou a textovou) se rozumí proces konverze, tvorby a uchování kulturního obsahu (muzejních sbírek) v elektronické podobě. Jejím prostřednictvím lze oslovit i tu část veřejnosti, která nepatří k pravidelným návštěvníkům paměťových institucí a zvýšit tak všeobecný zájem o kulturní dědictví.

Rozsah a priority jsou určovány dvěma základními hledisky:

- a) hlediskem možného ohrožení a nenávratného poškození sbírkových předmětů,
- b) hlediskem frekvence jejich badatelského využívání.

Jejich stanovení bude součástí koncepce jednotlivých muzeí. V ideálním případě by měla být digitalizována převážná většina sbírkových fondů, čímž se zvýší jeho vypovídací hodnota.

Muzea by měla disponovat odpovídající technikou i odbornými pracovníky, kteří zajišťují digitalizaci. Stále citelněji se však projevuje absence specializovaného digitalizačního pracoviště pro vybrané sbírkové předměty (mapy, knihy aj.), včetně jeho personálního zajištění. V rámci dotačních programů z výzvy IROP bude ze strany VČM požadováno vybudování takového pracoviště, které by po uplynutí doby udržitelnosti projektu mohlo sloužit i ostatním muzeím a galeriím.

Problematika zálohování digitálních dat týkajících se sbírkových předmětů byla vyřešena v souvislosti s plošnou implementací evidenčního systému Museion, který poskytuje možnost jejich archivace na datovém úložišti Pk.

Muzea a galerie zřizovaná obcemi nebo dalšími subjekty:

Digitalizace by měla být prováděna systematicky dle stanovených priorit, s dodržáním celostátních metodických pokynů. V případě potřeby mohou jednotlivé instituce rovněž využít metodické pomoci ze strany muzeí Pk. Zároveň i v tomto případě je pro ně otevřena nabídka využití možností sbírkového evidenčního systému Museion.

Publikace sbírek

V případě publikace sbírek využívají jednotlivá muzea a galerie možnosti prezentace prostřednictvím vlastních webových stránek nebo na stránkách národního portálu eSbírky. K výraznému posunu došlo na konci roku 2015, kdy byl za přispění EU Pardubickým krajem pořízen a dán do užívání publikační portál „Klíč ke sbírkám“. Portál umožňuje publikaci sbírkových předmětů prostřednictvím programu pro evidenci sbírek Museion a zároveň má vazby na národní portál eSbírky. Jeho prostřednictvím bude možné zpřístupnit širší i odborné veřejnosti on-line digitalizované předměty ze sbírek paměťových institucí zřizovaných Pardubickým krajem. Záměrem je postupně vytvořit komplexní sbírkový katalog s vazbou na eSbírky.

Muzea a galerie zřizovaná obcemi nebo dalšími subjekty:

V případě, že v muzeích probíhá digitalizace, měl by být kladen důraz na publikaci dat – zpřístupnění veřejnosti prostřednictvím národního portálu eSbírky, nebo vlastního publikačního portálu. V případě potřeby mohou jednotlivé instituce rovněž využít metodické pomoci ze strany muzeí Pk. Zde je otevřena nabídka využití možností sbírkového evidenčního systému Museion a následné publikace na portálu Pk „Klíč ke sbírkám“.

3. Ochrana a uložení sbírek

Pardubický kraj je povinen zajistit podmínky pro uložení a trvalé uchování (konzervaci, preparaci a restaurování) sbírek v jeho vlastnictví, a to prostřednictvím odpovídajících prostor, modernizace jejich vybavení, technologického zázemí a adekvátního personálního zajištění v souladu s § 9 odst. muzejního zákona.

Konzervace, preparace a restaurování sbírkových předmětů jsou neustálé procesy nutné k zachování kulturního dědictví ve vlastnictví Pardubického kraje. K zajištění odborného ošetření sbírkových předmětů potřebuje každá instituce patřičné zázemí, technické vybavení i personální zajištění. Současná situace ve VČM, VČG a RM je nevyhovující, hlavně z hlediska personálního zajištění, přičemž je zároveň nutné stále udržovat i kvalitní technické vybavení. VČM by také mohlo za předpokladu navýšení počtu pracovních úvazků poskytovat služby v této oblasti dalším subjektům. Konkrétní údaje za jednotlivá muzea budou uvedeny ve vlastních koncepcích se zdůvodněním jejich potřeby.

Zlepšení této situace je jedním z prioritních úkolů rozvoje muzejnictví a to s vědomím, že řešení bude dlouhodobou záležitostí. Při zlepšování tohoto stavu je třeba maximálně využívat možností vícezdrojového financování (město, kraj, stát, případně další subjekty). Jednotlivé instituce budou rovněž aktualizovat, případně zpracovat plán prevence a ochrany sbírek s využitím metodického pokynu ministerstva kultury.

Přestože se v posledních letech zlepšily podmínky pro uložení sbírkových předmětů, i nadále trvá potřeba rozšíření a zkvalitnění depozitářů některých muzeí Pk. Za nejproblematictější kapitolu v uložení sbírek jsou sbírkové předměty v oblasti archeologie.

Z hlediska uložení sbírek jsou v jednotlivých muzeích zřizovaných Pk specifické podmínky:

VČM – užívá budovu zámku Pardubice a od r. 2012 depozitáře v Ohrazenicích. Aktuální je požadavek na výstavbu nových budov v závislosti na dalším zpřístupnění národní kulturní památky zámku Pardubice a z toho vyplývající přemístění sbírek uložených v areálu zámku do areálu v Ohrazenicích, se zázemím pro konzervátory, dokumentátory a odborné pracovníky. V říjnu 2016 bude dokončen projekt pro podání žádosti do IROP. Není dořešeno uložení archeologické sbírky.

VČG – několikrát byl přepracován projekt řešící nové depozitáře, současné provizorní uložení v areálu zámku Pardubice je prostorově nedostatečné;

RML – depozitářů (vyjma archeologického) má dostatek, chybí část regálového vybavení (depozitáře fotografií, textilu, velkých předmětů). Větší část je v pronajatých prostorách.

RM CR – depozitář Na Šancích (200 m²) byl zrušen a depozitáře v hlavní budově muzea (504 m²) byly nahrazeny výstavními prostory. V budově Rybičkova se depozitární prostory neměnily. V získané budově na „Skřivánku“ jsou nyní depozitární prostory o rozměrech 744 m²; daný prostor je v současné době nepostačující, protože není dořešeno uložení archeologických sbírek;

RM VM – má depozitáře v areálu muzea, v prostorách Technických služeb, kde částečně chybí regálové uložení; provizorně jsou uloženy dva největší sbírkové předměty (autobus ŠL 11 a autobusový přívěs B 40), pronajmané depozitáře v prostorách Technických služeb bude vhodné nahradit vlastními depozitáři. Nárůst archeologické sbírky není dořešen.

Detailnější požadavky na uložení sbírek mají jednotlivé instituce uvedeny ve svých koncepcích na dané období. Situace nárůstu počtu sbírkových předmětů v období 2010 – 2015 s výhledem do r. 2020 (vyjma archeologie) je uvedena v příloze č. 4).

Muzea a galerie zřizovaná obcemi nebo dalšími subjekty:

Pro zřizovatele či majitele sbírky jiných samosprávných celků a ostatních subjektů (mají-li sbírky zapsané v CES) platí stejné povinnosti, tj. zajistit podmínky pro uložení a trvalé uchování (konzervaci, preparaci a restaurování) sbírek v jejich vlastnictví a to prostřednictvím odpovídajících prostor, modernizace jejich vybavení, technologického zázemí a adekvátního personálního zajištění. Také zde došlo v poslední době ke zlepšení uložení a ochrany sbírek u řady muzeí, stále ovšem není v některých případech optimální stav i přes skutečnost, že sbírkám byla poskytnuta personálně odborná péče. Zlepšení této situace by mělo být prioritní záležitostí rozvoje muzejnictví. Také zde se nabízí možnost využití vícezdrojového financování (město, kraj, stát, případně další subjekty).

4. Společná propagace muzeí Pk

Pro efektivnější propagaci muzeí je nutné jít, kromě vlastních propagačních materiálů, cestou společné, nejen tiskové propagace, poskytující prostor pro všechna muzea. Místem pro společnou propagaci muzeí by měly být webové stránky muzeí Pardubického kraje s jednotným systémem a rozcestníkem odkazů do muzeí a galerií. Společná propagace VČM a VČG bude probíhat také prostřednictvím značky „Zámek Pardubice“. Odkazy na všechna muzea v Pk budou uvedeny na webových stránkách regionálních muzeí. Při společné propagaci se nabízí využít rovněž možnost spolupráce muzeí s Destinační společností Východní Čechy.

Muzea a galerie zřizovaná obcemi nebo dalšími subjekty:

Kromě odkazů na zmíněné instituce na webových stránkách muzeí Pk nabídnou tato v případě zájmu možnost spolupodílet se na vzájemné či společné propagaci.

5. Spolupráce se školami a celoživotní vzdělávání

Je třeba odporovat užší spolupráci muzeí se školami a mládeží, vytvářením specializovaných programů, doplněním personálu muzeí o kvalifikované muzejní pedagogy a obecně kvalifikačním růstem pracovníků muzeí především v této oblasti. Dále je nutné v činnosti muzeí podporovat prostor pro zvláštní programy pro seniory a zapojení muzeí do systému celoživotního vzdělávání.

6. Zajištění a financování pomoci muzejním subjektům

Výše uvedené úkoly týkající se rozvoje muzejnictví Pk je třeba podpořit tak, aby mohly být v praxi realizovány. Konkrétní podpora Pk by měla mít tyto formy:

- a) zachování dosavadní sítě krajem zřizovaných muzeí, která mohou metodicky i konkrétně naplňovat tuto koncepci;
- b) vyhlášení dotačních programů kraje v oblasti muzejnictví a kulturních aktivit dle aktuálních potřeb muzejních subjektů;
- c) metodická pomoc při správě sbírek a při konzervaci sbírkových předmětů městským muzeím;
- d) vytvoření centrálního konzervátorského pracoviště pro ostatní subjekty (za předpokladu navýšení 2 úvazků a souvisejících finančních nákladů ve výši 1 200 000,- Kč pro VČM) při současném ponechání stávajícího stavu v ostatních RM.

7. Archeologie, záchranné archeologické výzkumy a uložení nálezů

V současném období je nejvíce problematickou oblastí muzejnictví Pardubického kraje archeologie. Neustále narůstá počet záchranných archeologických výzkumů (ZAV), které jsou definovány památkovým zákonem, stavebním zákonem a další legislativou včetně mezinárodních úmluv. Podle § 23 a) zákona č. 20/1987, Sb., o státní památkové péči, v platném znění, je vlastníkem archeologických nálezů učiněných na území kraje Pardubický kraj, který se podle MZ o tyto nálezy musí starat včetně jejich uložení, k čemuž si zřizuje krajská a regionální muzea. Nárůst movitých archeologických nálezů je enormní, a je vyčíslen v příloze č. 5 - Počet sbírkových předmětů z oblasti archeologie za období 2010 – 2015 s výhledem do r. 2020.

Muzea Pardubického kraje nemají dostatečnou kapacitu depozitárních prostor k uložení stále narůstajícího archeologického materiálu. Depozitáře pak rozhodně nejsou připraveny na velké stavební akce jako je např. plánovaná realizace stavby komunikace D35. Tento trend je nutné v následujících pěti letech zvrátit:

- a) rozšířením adekvátních prostor pro uložení movitých archeologických nálezů a zajištěním odpovídajících podmínek pro jejich konzervaci a zpracování. Tento bod se neobejde bez nároků na rozpočet Pardubického kraje;
- b) odbornou diskusí a jednáními na poli Ministerstva kultury, Archeologického ústavu Akademie věd České republiky, Asociace muzeí a galerií, Asociace krajů, neboť tento problém je celorepublikový, přičemž vyžaduje systematické a koncepční řešení;
- c) prezentací archeologického kulturního dědictví a informační kampaní k dané problematice.

8. Tradiční lidová kultura

Ve smyslu Vládního usnesení č. 11 ze dne 5. ledna 2011 „Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice“, část B, 4.2.5. bylo Radou Pk usnesením R/2647/12 v roce 2012 schváleno vytvoření metodiky a „Seznamu nemateriálních statků Tradiční lidové kultury Pardubického kraje“, který je každoročně doplňován o jevy Tradiční lidové kultury v Pardubickém kraji.

V souladu s usnesením vlády České republiky č. 40 ze dne 10. ledna 2001, které vychází ze Strategie účinnější státní podpory kultury, ve smyslu usnesení vlády České republiky ze dne 11. června 2003 č. 571 ke Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České

republiky, v souladu s výzvou UNESCO „Žijící lidské poklady“, byla Radou Pk usnesením v roce 2015 schválena metodika pro poskytování ocenění titulem „Nositel tradic lidových řemesel.“ Ocenění je uděleno osobnostem, které udržují znalost tradičních technologií, případně lidem, kteří se významným způsobem zaslouží o podporu, zachování a rozvoj tradiční lidové kultury.

Muzea mapují jevy a osobnosti v Tradiční lidové kultuře a předkládají v souladu s metodikou 1 x ročně návrhy na jejich ocenění.

Regionálním pracovištěm pro tradiční lidovou kulturu se na základě uzavřené smlouvy stal Soubor lidových staveb Vysočina se sídlem v Hlinsku, které metodicky vede ostatní muzea v Pardubickém kraji.

III. Působnost muzeí zřizovaných Pardubickým krajem

1. Metodická a informační role Východočeského muzea v Pardubicích

- a) VČM je organizací zastřešující muzejnictví Pk s rolí **krajského metodika** a prostředníka ve vztahu k centrálním orgánům (např. MK). VČM je koordinátorem pomoci ostatním sbírkotvorným institucím.
- b) Pro dostatečnou informovanost i propagaci všech muzeí Pk budou sloužit **webové stránky VČM**, které budou obsahovat zejména následující informace:
 - seznam muzejních institucí na území Pk, jejich stručné charakteristiky, kontakty a odkazy na webové stránky;
 - metodická pomoc – zveřejnění právních předpisů, metodik, koncepčních materiálů (státu, kraje);
 - informační servis pro ostatní muzejní subjekty – informace o dotačních programech, volných pracovních místech, vyhlášených soutěžích, vzdělávacích akcích, apod.;
 - informace o celostátních, popř. mezinárodních akcích pořádaných a spolupřádaných muzei zřizovanými Pk
 - odkazy na AMG, ICOM a podobně zaměřené organizace;
 - informace z krajské sekce AMG.
- c) VČM bude pravidelně pořádat **porady muzeí Pk**, případně bude ve spolupráci s muzei Pk pořadatelem školících a vzdělávacích akcí muzejních subjektů v Pk.

2. Východočeské muzeum a regionální muzea ve vztahu k ostatním muzejním subjektům

a) Metodická pomoc

VČM, VČG a RM na požádání muzejních subjektů poskytují odbornou poradenskou pomoc. Jsou garanty metodické odborné činnosti na území své působnosti (tj. příslušných okresů) pro tato odvětví:

- tvorbu a ochranu sbírek
- archeologii
- poradenství v jednotlivých oborech dle své specializace

Dále plní muzea zřízená Pk úlohu metodického centra podle konkrétních sbírkových oborů pro celý kraj dle následujících specializací:

VČM – botanika, geologie, entomologie, zoologie, mineralogie, etnografie, numizmatika, militária, sklo, užité umění, hračky, odívání

RM VM – textil, karosářství, technika a stroje

RM CR – umělecké řemeslo, botanika, lidové hračky

RML – numizmatika, sklo a keramika

VČG – výtvarné umění (viz dále)

b) Poskytování pomoci prostřednictvím konzervátorských pracovišť RM

Pomoc se bude skládat ze dvou částí:

- 1) preventivní prohlídky stavu a podmínek uložení sbírek – na vyžádání muzeí;
- 2) poskytování specializovaných konzervátorských služeb za úhradu prokazatelných nákladů na materiál; lze zajistit pouze v případě zvýšení úvazků na tuto činnost.

Specializace muzeí zřízených Pk v jednotlivých oborech:

VČM – textil, keramika, sklo, porcelán, kovy vč. galvanoplastiky, dřevo, obrazy

RM CR – sklo, keramika, porcelán, kovy, dřevo

RM VM – kovy, papír

RML – kovy, keramika, dřevo

c) Pomoc při zřizování dokumentačních pracovišť a prezentaci sbírek na internetu

Dokumentačním pracovištěm je myšleno pracoviště, které v první řadě provádí fotografickou dokumentaci sbírkových předmětů.

Muzea kraje díky svým zkušenostem mohou pomáhat muzeím s výběrem technického vybavení dokumentačních pracovišť. Podle svých možností a dosavadních zkušeností poskytnou svého pracovníka pro metodické zaškolení daného dokumentátora. Obdobnou pomoc poskytnou při prezentaci sbírkových předmětů na webových stránkách, s možností prezentace sbírkových předmětů na portálu Pk „Klíč ke sbírkám“.

d) Poradenská činnost ostatním subjektům zřizovaným obcemi nebo dalšími subjekty.

Zvláštní pozornost budou muzea Pk věnovat poradenské činnosti nově vznikajícím muzeím, spolkům nebo jiným právnickým a fyzickým osobám. Každý subjekt spadající do této kategorie bude mít možnost žádat od příslušného regionálního muzea metodickou pomoc při tvorbě nebo správě své sbírky a při přípravě a tvorbě expozic, např. Památník Heydrichiády v Zámečku Pardubice.

3. Východočeská galerie v Pardubicích ve vztahu k ostatním galerijním subjektům

VČG je organizací kraje s rolí krajského metodika a prostředníka pro oblast výtvarného a vizuálního umění, je koordinátorem pomoci ostatním sbírkotvorným institucím v oblasti výtvarného umění.

a) VČG jako poskytovatel informačních služeb

Pro dostatečnou informovanost i propagaci institucí věnujících se výtvarnému umění v Pk budou sloužit webové stránky VČG, které budou obsahovat zejména následující informace:

- seznam institucí věnujících se výtvarnému umění na území Pk;
- metodická pomoc – zveřejnění právních předpisů, metodik, koncepčních materiálů (státu, kraje), dotačních titulů, informační servis atd.;
- metodická pomoc v oblasti galerijní pedagogiky;
- odkazy na AMG, Radu galerií ČR.

b) VČG jako poskytovatel odborné metodické pomoci (na vyžádání galerií, muzeí a kulturních institucí):

- pomoc při odborném zpracování uměleckých sbírek;

- v oblasti péče a ochrany sbírek;
- při zabezpečování akvizic – účastí na jednání nákupních komisí, zpracování koncepce akviziční činnosti atd.;
- spolupráce s muzei a dalšími organizacemi, které mají technické a bezpečnostní předpoklady pro pořádání výstav výtvarného umění;

4. Muzea kraje ve vztahu ke zřizovateli

Vedle pomoci ostatním muzejním subjektům je muzea kraje nutno vnímat jako důležité činitele v oblasti komplexní dokumentace území Pk – jeho historického vývoje, vývoje přírody a v neposlední řadě také jeho prezentace. V těchto oblastech budou muzea kraje vyvíjet zejména tyto činnosti:

a) Státní archeologická péče

- zajištění archeologické péče na území kraje v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči;
- provádění záchranných archeologických výzkumů v souladu s „Pravidly pro provádění záchranných archeologických výzkumů“ schválenými Radou Pk;
- doplňování údajů do Státního archeologického seznamu za Pk (VČM)
- doplňování údajů do systému „Archiv“ vedeného Archeologickým ústavem za Pk (VČM, RM)

b) Věda a výzkum

VČM, VČG a RM budou i nadále vykonávat dosavadní vědeckou činnost v souladu s územním vymezením své působnosti, s ohledem na vědeckou hodnotu sbírkového fondu a jeho oborové zaměření a na možné zapojení do celostátních či mezinárodních úkolů a projektů vědy a výzkumu. Odborně zpracovávaná témata budou prezentovat formou muzejních expozic a výstav, formou tištěných příležitostných i periodických publikací a formou seminářů, konferencí, přednášek a webu muzeí. Zaměří se na tradiční i moderní formy popularizace výsledků vědy a výzkumu. Podle svých možností a personální kapacity se zapojí do projektů vědy a výzkumu samostatně či prostřednictvím spolupráce s ostatními muzejními pracovišti v rámci kraje i celostátní sítě muzeí, s ústavy Akademie věd ČR a s vysokými školami, zvláště s Univerzitou Pardubice.

Nadále se budou muzea podílet na plnění celostátních úkolů a tvorbě koncepčních materiálů, například Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu.

5. Ochrana národní kulturní památky Zámek Pardubice

Vzhledem k tomu, že VČM v Pardubicích je správcem zámku Pardubice, který patří mezi nejvýznamnější národní kulturní památky ČR, je nutné v koncepci muzejnictví Pk tuto skutečnost zohlednit. Správa a využívání takto složitěho památkového objektu s sebou nesou řadu povinností, které přesahují oblast muzejnictví. Toto by se mělo odrážet i ve zřizovací listině, provozním příspěvku a personálním zajištění provozu památky.

IV. Působnost a úkoly Pardubického kraje v oblasti muzejnictví

Konkrétní kroky Pk, které jsou nezbytné pro úspěšné naplňování této koncepce:

- vytvoření zázemí pro činnost krajem zřizovaných muzeí – vybudování depozitářů pro kvalitní uložení sbírkových předmětů vlastních muzeí, podpora sbírkotvorné činnosti
- vytvoření podmínek pro poskytování účinné pomoci muzeí zřízených Pk ve směru k ostatním muzejním subjektům

- c) dotační podpora vědecko-výzkumné činnosti odrážející hlavní úkoly koncepce a aktuální potřeby muzejních subjektů (oblasti muzejnictví, regionálních dějin, tradiční lidové kultury aj.);
- d) spolupráce s muzei Pk při procesu připomínkování legislativních norem v oboru muzejnictví, přenos informací z ministerstva kultury a Pardubického kraje na ostatní subjekty prostřednictvím jím zřízených muzeí a webových stránek; spolupráce a pomoc při zajišťování odborných seminářů a vzdělávání muzejních pracovníků
- e) spolupráce s Asociací muzeí a galerií ČR prostřednictvím příslušného krajského orgánu jako oborového spolku, poskytování informací a součinnosti při ochraně movitého kulturního dědictví v rámci Pardubického kraje.
- f) podpora propagace muzeí v rámci propagace, koordinace s oddělením regionálního rozvoje KrÚ Pk a Destinační společností Východní Čechy.

V. Finanční zabezpečení

Převážná část koncepce je realizovatelná bez větších nároků na rozpočet Pk v dalších letech, za podmínky průběžné valorizace příspěvků na provoz krajem zřízených organizací. Rozvoj oblasti není možný bez dotací z projektů EU. Pokud budou tyto rozvojové projekty realizovány, je nutné předpokládat zvýšení provozních nákladů. V souvislosti s plánovaným otevřením nových muzejních expozic, úpravou výstavních prostor a depozitářů VČG, s vybudováním archeologických depozitářů RM, s provozem nově vybudovaných depozitářů VČM v Ohrazenicích (projekty IROP), které budou zahrnovat konzervátorské pracoviště, digitalizační pracoviště, v další fázi i archeologické pracoviště (pro potřeby záchranných výzkumů souvisejících s výstavbou rychlostní komunikace D35), vzniknou náklady, které bude nutné zohlednit v rozpočtu Pardubického kraje. S tím mohou souviset i předpokládané náklady na dovybavení těchto pracovišť (modernizace zařízení, přístrojové vybavení aj.) a zároveň náklady na personální navýšení (pracovníci pro konzervátorské oddělení, pro digitalizační pracoviště, pro archeologické pracoviště).

Jako žádoucí se jeví rovněž valorizace či jednorázové zvýšení prostředků na dotační podporu činnosti muzejních subjektů, zejména s ohledem na rostoucí počet provozovatelů nejrůznějších expozic zaměřených na prezentaci kulturněhistorického dědictví a požadavků na finanční podporu vědecko-výzkumné činnosti.

Jednou z možností financování rozšířené pomoci muzejním subjektům zřizovaných Pardubickým krajem je dosažení pravidelné finanční podpory ze strany vedení měst v jejich sídle.

VI. Přehled hlavních úkolů nezbytných k realizaci rozvoje muzejnictví v Pk

1. Vytvoření osnovy zpracování Konceptí rozvoje jednotlivých muzeí pro potřeby městských muzeí a ostatních subjektů.
Zodpovídá: VČM ve spolupráci s RM
Termín: 31. 12. 2016
2. Aktualizace konceptí rozvoje jednotlivých muzeí zřizovaných Pardubickým krajem, včetně revize plánů prevence a ochrany sbírek.
Zodpovídá: VČM, VČG, RM
Termín: 15. 2. 2017

3. Aktualizace webových stránek VČM a VČG pro propagaci muzeí a galerií a zajištění informovanosti těchto subjektů.
Zodpovídá: VČM a VČG, ve spolupráci s RM a OKPP
Termín: 31. 12. 2016
4. Pořádání porad a vzdělávacích akcí pro muzejní subjekty v Pk.
Zodpovídá: VČM ve spolupráci s VČG, RM, OKPP
Termín: min. 1 x ročně
5. Výkon státní archeologické péče na území Pk
Zodpovídá: VČM, RM
Termín: průběžně
6. Vytváření putovních výstav zaměřených na odborně zpracované vybrané části historického a kulturního dědictví Pk a jejich nabídka muzeím v rámci celého kraje.
Zodpovídá: muzea zřízená krajem
Termín: min. 1 x ročně
7. Zlepšení podmínek pro kvalitní uložení sbírkových předmětů muzeí zřizovaných Pk.
Zodpovídá: OKPP, VČM, VČG, RM
Termín: 31. 12. 2020
8. Dotační podpora muzejních subjektů dle aktuálních požadavků.
Zodpovídá: OKPP, Pk
Termín: průběžně

Seznam uvedených zkratk:

Pk	<i>Pardubický kraj</i>
VČM	<i>Východočeské muzeum v Pardubicích</i>
RM	<i>Regionální muzea</i>
RM CR	<i>Regionální muzeum v Chrudimi</i>
RM VM	<i>Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě</i>
RML	<i>Regionální muzeum v Litomyšli</i>
VČG	<i>Východočeská galerie v Pardubicích</i>
MK	<i>Ministerstvo kultury ČR</i>
NPÚ	<i>Národní památkový ústav</i>
CES	<i>Centrální evidence sbírek</i>
AMG	<i>Asociace muzeí a galerií ČR</i>
ICOM	<i>Mezinárodní rada muzeí</i>
ZAV	<i>Záchranný archeologický výzkum</i>
IROP	<i>Integrovaný regionální operační program</i>
IOP	<i>Integrovaný operační program</i>
CITeM	<i>Centrum pro informační technologie v muzejnictví</i>